

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 e 3 luni . . . 7.— "
 e o lună . . . 2.40 "
Pentru România și străinătate:
 e un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și
ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se înapoiază.

Soldatul român.

Arad, 14/27 Iulie.

Nu este pe fața pământului soldat lăsat de Dumnezeu, mai vânjos și mai de omenie, decât soldatul român.

Vor fi ei soldați, mai ales prin Balcanul mult încercat, înfruntători de arșiță, de ploii și de furtună, asemenea soldatului nostru. Dar aceștia sunt barbari, prădalnici, fără milă și fără cruțare. Vor fi apoi și soldați disciplinați, cu milă pentru femei, bătrâni și copii, soldați cari știu ce-i al meu și ce-i al tău, — soldații apusului — dar aceștia sunt, în schimbul acestor virtuți militare, greoi, moleșiți, fricoși; acestora le trebuie perină sub cap și zamă caldă la amezi, almintea se prăpădesc înainte de a da față cu dușmanul.

Soldatul român, ostașul român, — „cătana” română — nu e nici una nici alta. El e amândouă: răbduriu deoparte, nebiruit de cale, de foame, și de sete; bun la inimă și cinstitor pentru avutul străin, de altă parte.

Așa ostaș ar fi vrednic de așa o țară!

Să-i vezi și acum, în aceste zile de grea cumpănă, cum pleacă dela vetrele lor, flăcăii și bărbații noștri pentru un război, despre care organul oficial al partidelor maghiare, „Magyarország”, până și în numărul de Sâmbătă zice, că „noi Maghiarii nu ne entuziasmăm de acest război!” Să-i vezi cum dau năvală la garnizoanele lor, încă în acea dimineață, când, în zori de zi, toba le-a dat de știre „porunca” împăratului! Ce dârz se desfac din brațele nevestelor, ce se aruncau în gâtul lor și nu vreau să-i lase. Ce vesel, dobind și jucând, își ucid urātu drumului, dela

satul-patrie, până în țara străină, otrăvită de ură și captușită cu gloanțe ucigașe. Cui îi pasă de moarte? De-i scris să te întorci acasă teafăr, ai să te întorci. De-i scris să rămâi pe plaiuri dușmane, acolo rămâi.

Un singur desertor nu se pomeneste, în satele românești!

Și pe unde te învârți numai de Români și iar de Români dai. Vorbă românească, doină românească, inimă românească, — până și tricolor românesc! — pretutindeni. Parcă n'ar mai fi alt neam în țara asta, decât cel românesc.

La nevoi și la durere!...

Ce urât, că nici în aceste supreme clipite măcar, invidia și mândria proastă, și păcătoasa lipsă de înțelegere, nu pot amuți. Ne vine știrea, că bunăoară la Vața de lângă Hunedoara, ca să amintim un singur caz din cele multe, rezerviștii români se grăbeau în ruptul capului să se înfățișeze, și, având să treacă peste un pod, au fost opriți de păzitori. Voinicii noștri au mers înainte, fără să țină seamă de opreliște. Atunci „autoritățile” locale numai decât au depeșat și au cerut în ajutor miliție, căci... valahii încep să ocupe podurile! Firește că neghiobia celor fricoși a ieșit la iveală, iar ai noștri au fost laudați pentru zorul, cu care au alergat sub steag. Dar e oare momentul acesta potrivit pentru a îngrămădi amărăciune în sufletele celor ce și-au părăsit casa și plugul, în loc de a-i îmbărbăta și a le întări puterile? Insufletețea, nepăsarea de moarte, și supunerea plină de credință către patrie și împărat, trebuie întâmpinate cu burocratism, nu cu dragoste?

Intr'un sat o mamă își plângea copilul, gata de plecare. „Lasă mamă că cineva tre-

bue doar să apere patria!” îi răspunse copilul și începu să șuere. Aceste sunt cuvintele unui țaran român!”

Doi domni — unul ovreu — călătoreau în o trăsură. Pe capră un Român. Domnii făceau politică, și țineau să-și arate disprețul moștenit, față de „valahul” nevrednic de încredere. A răbdat cât a răbdat cel de pe capră, dar dela o vreme a izbucnit: „Vom mai vedea noi, cine va apăra țara asta: noi Români, cari suntem codași în pace, sau dvoastră, cari sunteți codași în război...”

Cât simți de datorință, câtă conștiință de cetățean, în aceste câteva fraze, prinse în treacăt!

Ne uităm toate năcazurile, toate umilirile, și toate durerile îndurate de veacuri. Mergem senin, și hotărâți, înainte, într'un război, pe care nu l'am provocat, și asupra căruia nu am fost întrebați. În cronicile din război, suntem gata să jurăm, nu se va găsi o singură știrică despre „retirarea” regimentelor românești. Nu, fiindcă li s'a pus în spate regimente ungurești — iarăș o injurie — ci fiindcă Românul e deprins să intre el cel dintâi în foc, fără de a se mai întreba ce și cum. Sute și mii de-ai noștri vor peri fără rost și fără urmă. „Kanonenfutterul” tuturor marilor războaie ale monarhiei, vor fi iarăș Români, căci dacă n'ar fi ei, cine s'ar jertfi pentru țară?

Jertfă de vieți, jertfe de avuturi.

Iertăm trecutul, și aducem aceste jertfe, fără cel mai mic gând ascuns, în nădejdea unui viitor mai omenesc!

Notele săptămânii.

— Impresii dela serbările S. S. R. pentru comemorarea lui M. Eminescu. —

Societatea scriitorilor români a sărbătorit pe Mihail Eminescu, la Cișmigiu, cu artificii, călușei, tombolă, confeti și serpentine, rahat și limonată, baloane și ruletă. După cum se vede, o serbare vrednică de cel mai mare poet al neamului nostru.

De obicei nu mă duc la asemenea serbări, — pe de-o parte fiindcă nu mă fac să petrec, pe de alta fiindcă ele atrag totdeauna pe slujnicile mele; iar când servitoarele se plimbă eu trebuie să rămân să păzesc casa.

De astă dată însă, când Marița și Anica au venit să-mi ceară voie să se ducă la Cișmigiu, le-am refuzat categoric:

— Nu se poate. Nu e de voi acolo. Azi nu sunt serbări de cari vă închipuiți. Azi mă duc eu. Fiindcă serbările ce se dau în Cișmigiu sunt organizate de scriitori, de poeți, în amintirea celui mai mare din scriitorii neamului. Sunt serbări intelectuale. Ce știți voi!

Anica a bufnit de ris; iar Marița m'a întrebat oarecum desamăgită:

— Și n'o să fie călușei?

— N'o să fie.

— Nici „Ciocu cu norocul”? s'a grăbit să se informeze Marița.

— Nici.

— Nici fotografii a la minut? rânji bucătăreasa.

— Nici, nici, nici! O să fie conferințe, cetiri din poetul sărbătorit, jocuri antice, coruri. În sfârșit nu e de voi.

Și le-am refuzat. Le-am refuzat întâi ca un omagiu adus memoriei lui Eminescu; le-am refuzat apoi fiindcă ziarele spuneau că, cu acest prilej „grădina Cișmigiu a fost transformată de societatea scriitorilor români, într'un adevărat paradis”. Ce era să caute niște păcătoase ca ele în raiu? S'apoi eram curios să văd și eu cum este paradisul, mai ales că de astădată el avea norocul să fie închis, nu de un simplu Demiurg mândăcios, ci de fantazia bogată a scriitorilor români.

Prin urmare m'am dus la Cișmigiu. Și uite ce-am văzut:

La intrarea în paradis, în loc de arhangelul Mihail cu sabia de foc, făcea de strajă un jandarm român și, în loc de corul serafic al heruvimilor, am auzit pleznindu-mi urechile glasul brutal al controlorului:

— Biletele, mă rog!

Și cum am pășit înăuntru, am avut impresia că un pumn uriaș de boxeur mă lovește peste ochi. Era un pumn de lumină: soarele electric.

— Nu mai văd nimic! — îmi șopti prietenul cu care eram.

— Nici eu. De altfel, se vede că și scopul organizatorilor este să ne orbească dela început. Dibuirăm mai departe prin excesul de lumină ca prin cel mai nepătruns întuneric, gândindu-mă:

„Vezi, lumina prea multă, ca și întunerecul prea mult, urmăresc acelaș scop. Cu toate acestea între ele este o mare deosebire: ca să nu vezi din cauza luminei trebuie să cheltuești o energie extraordinară, pe câtă vreme ca să nu vezi din pricina întunericului este de ajuns să nu faci nimic. Întunericul e deci superior luminei. Prin urmare au dreptate politicianii cari sunt în contra luminării prea a giorno a satelor”.

Din vârtejul acestor gânduri mă scoase o întrebare a prietenului meu:

— Ce crezi că reprezintă proectorul acesta?

— Trebuie numai decât să reprezinte ceva?

— Imi închipui că da. De altfel am auzit că serbările astea au scopul să evoace, prin diferitele lor amănunte, viața și opera lui Eminescu.

Și, ca un document doveditor al acestor presupuneri, răsună deodată un glas simbolic:

— Rahat cu apă rece! Limonadă răcoroasă și bună! Șampanică!

Am ris amândoi cu poftă de această potrivire. Apoi am întrebat pe prietenul meu:

— Dacă ce spui e adevărat, atunci ce simbolizează rahatul cu apă rece și limonada răcoroasă? Ia să te vedem.

Prietenul se gândi puțin, apoi răspunse cu

Un interview cu d. N. Iorga.

Ziarul nostru începuse o anchetă între bărbății de stat și șefii partidelor din România, care anchetă nu mai poate fi continuată în aceste timpuri extraordinare.

Dăm la acest loc răspunsul dlui Iorga:

— Care va fi noua orientare a României, în concertul european, după vizita țarului la Constanța?

— O pot ști numai factorii hotărâtori. Eu doresc să fie o politică de mână liberă față de cei mari și de cât mai strânse legături cu cei mici.

— Ce urmări poate avea pentru România din monarhia austro-ungară, desfacerea României de tripla alianță, sau numai de monarhie, și alături, prin Rusia, la dubla antantă?

Așa ceva nu se va întâmpla, căci nu suntem dispuși a tolera o nouă vasalitate. Dar efectele noiei atitudini a României în politica externă vor fi, în ce vă privește pe dv., acelea pe cari înșivă veți fi în stare să le trageți.

— Ce atitudine trebuie să ia românismul și germanismul de pretutindeni, față de mișcarea slavă, care a culminat în atentatul dela Sarajevo? Ce urmări poate să aibă acest atentat asupra politicii românești din monarhie și asupra politicii românești din regat?

Nu cred în germanism și nu cred în slavism. Aștept însă românismul, și dela noi și dela dv. Atentatul dela Sarajevo e un incident trist în istoria Habsburgilor. Pentru dv. poate avea urmarea că v'ați putea aduce aminte că prietenul cel mai bun al fiecăruia este el însuș.

N. IORGA.

Poincaré și Spalacovici. „Tägliche Rundschau” primește din Petersburg: Guvernul Rusiei a fost informat încă Marți despre punctele mai însemnate ale ultimatumului, și nu din Viena ci din Belgrad. Imediat după primirea știrii a avut loc în Peterhof o consfătuire mai lungă între Viviani și Sassonow. Viviani a raportat apoi președintelui republicii franceze, Poincaré. Având loc cu o oră mai târziu recepția corpului diplomatic a făcut mare senzație, că Poincaré, pășind spre reprezentantul sârb, Spalacovici și strângând mâna cu el i-a spus încet câteva cuvinte. Spalacovici i-a mulțumit președintelui plecându-se adânc.

Epoca (d. N. Filipescu.)

— Asigurările contelui Czernin. —

Situația externă în urma notei ultimatum adresată de Austria Serbiei, este socotită în cercurile noastre politice, dacă nu încă alarmantă, însă destul de gravă.

Se observă cu drept cuvânt, că nota Austriei are un caracter imperativ și pretinde Serbiei o abdicare și o umilință.

Cerând dizolvarea societăților sârbești de propagandă națională; închiderea ziarelor sau publicațiilor cari au acelaș caracter; isgonirea din armată ori administrație a naționaliștilor; suferirea controlului austro-ungar și a participării organelor monarhiei austriece în represaliile reclamate de notă; impunând măsuri și sancțiuni cari sunt numai de resortul administrației și organizării interne a Serbiei, — Austro-Ungaria pretinde unui stat independent, crescut în autoritate și teritoriu printr'un războiu victorios, să îndure tratamentul și situația statelor vasale, la discreția bătaiei din picior a stăpânului.

O notă redactată în asemenea termeni, cu un caracter atât de cominatoriu și punând un regat liber în alternativa războiului ori a înjosirii lui politice și naționale, este un act de care rare exemple s'ar mai putea găsi în arhivele diplomatice.

De aceea impresiunea pe care a produs-o a fost, din cele mai vii și mai profunde.

Comentariile presei autorizate austriece au venit să confirme hotărârea monarhiei austro-ungare de a lichida acum cu Serbia un conflict, ce i se pare că devine tot mai primejdios pentru interesele ei.

Alternativa păcii ori războiului se pune acum cu o precizie decisivă și neliniștitoare.

În sferile noastre guvernamentale textul notei-ultimatum a produs o surprindere care nu a fost departe de stupefacție.

Știri din sursele cele mai autorizate ne permit a declara că în ajun impresiunea era mult favorabilă și asta datorită contelui Czernin, ministrul Austro-Ungariei la București.

În convorbirile oficiale și oficioase ce a avut după întoarcerea sa în România, contele Czernin anunțase trimiterea unei note, dar pentru o dată mai întârziată și cu totul în alți termeni.

Credem a ști că ministrul Austro-Ungariei lăsa să se înțeleagă că Austria va căuta să înlesnească situația Serbiei formulând cereri mai compatibile cu demnitatea și onoarea statului sârb.

Astfel cercurile responsabile ale politicii noastre externe nu așteptau nota Austro-Ungariei decât peste două, trei zile, — și după cum spunem, cu totul în altă formă.

În adevăr, nu e un secret pentru nimeni că umilirea sau strivirea Serbiei, nu poate fi privită cu indiferență de Rusia.

În această privință, în convorbirile ce au avut loc între d. Poincaré și Tar cu prilejul vizitei de acum a președintelui republicii franceze, se știe că s'a abordat și acest capitol.

Prin urmare speranța de a „localiza” conflictul austro-sârb, exprimată în unele mari organe europene, apare foarte problematică...

Pe de altă parte dacă Rusia a tăcut, de teama Germaniei, când cu anexiunea Bosniei și Herțegovinei, situația nu mai este aceeaș. Din punct de vedere militar și financiară, Rusia astăzi poate să vorbească.

Dar dacă intervine Rusia, atunci catastrofa unui războiu european e la două degete de realizare.

Mai este însă și o altă chestie: aceea a atitudinii noastre în eventualitatea chiar a unui conflict localizat austro-sârb.

Reducerea Serbiei înseamnă slăbirea în folosul Bulgariei, — care atâta așteaptă, a blocului balcanic care a impus pacea dela București.

Azi cercurile bineinformate nu se sfiesc a spune că incidentele dela granița bulgară ar fi fost provocate după insișgațiuni austriece, spre a ține atenția noastră îndreptată spre Sofia, depărtându-ne dela alte foarte grave preocupări ale politicii orientale.

Iată dar în virtutea căror motive situația e socotită ca foarte gravă și răspunsul Serbiei se așteaptă cu o îngrijorare și o enervare din cele mai explicabile, atât la noi cât în restul Europei.

aerul că a deslegat cine știe ce problemă încălțită:

— Nu știu. Să întrebăm pe Arghezi că el administereză serbările.

— Apoi dacă el le administreză, nu mai e nevoie să întrebăm. Chestiunea s'a limpezit. Cu toate astea eu îi găsesc și o altă limpezire. Ai cetit tu ce spunea *Rampa* de eri? Ei, păi vezi? D'aia nu poți afla de rădăcina lucrurilor. Acolo scria că, fiindcă Eminescu a fost un mare iubitor al frumueții, ca să se compenseze această pasiune a marelui poet, societatea va organiza un concurs de frumsețe. Prin urmare, asta e sistemul. Judecând în acelaș fel, se poate ghici și ce caută rahatul cu apă rece și limonada răcoroasă la serbările acestea. Să vezi ce bine o să iasă: Eminescu, după cum se știe, avea o deosebită predilecție pentru *bratele reci*, pentru razele reci, pentru *frunțile reci*. Nu e poezie aproape în care această înclinare să nu se trădeze. O găsim în „*Atât de fragedă*”:

Cât poți cu-a farmecului noapte
Săntuneii ochii mei pe veci
Cu-a gurii tale calde șoapte,
Cu tmbrățișări de brațe reci.

Și în „*Despărțire*”:

Cântări tânguitoare prin zidurile reci
Porni-vor să-mi cerșească repaosul de veci.

Și în „*S'a dus amorul*”:

Vitarea le închide 'n serin
Cu mâna ei cea rece,
Și nici pe buze nu-mi mai vin
Și nici prin gând mi-or trece.

Și, în sfârșit, chiar în *Luceafărul*:

Trăind în cereul vostru strămt
Norocul vă petrece —
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece.

Era natural, prin urmare, ca societatea scriitorilor români să comemoreze, împreună cu pasiunea lui Eminescu pentru tot ce e frumos, și înclinarea lui spre tot ce e rece. Și cum s'ar fi putut comemora mai pios această înclinare decât dându-se un loc de onoare rahatului cu apă rece și limonadei răcoritoare?!

Cu acelaș sistem de judecată am înțeles și rostul pe care-l avea ghereta unei ghicitoare în palmă. Ghicitoarea aceasta nu lipsește nici din poeziile lui Eminescu. Poetul o cheamă până și în testamentul său:

Să treacă lin prin vânt
Atotștiutoarea,
De-asupra-mi teiul sfânt
Să-și scuture floarea.

Nu știu dacă Eminescu s'a gândit, când a evocat pe această *Atotștiutoare*, la femeia cu barbă, sau la Iulia poloneza. Este în afară de orice îndoială însă că *Atotștiutoarea* din versurile citate trebuie să fie o ghicitoare. Prin urmare, am impresia că comemorarea lui Eminescu ar fi fost necompletă dacă la serbările din Cișmigiu nu s'ar fi admis și o „*chiromanciană*”.

Dar organizatorii s'au întrecut pe ei înșiși când au făcut din ruletă atracția cea mai de seamă a acestor serbări.

Orice s'ar spune, jocurile de noroc nu puteau să lipsească dela serbările comemorative ale celui mai nenorocos poet al nostru. Jocul norocului, capricios și brutal, l-a făcut să petreacă și să sufere mult pe Eminescu. Iubirile fără de noroc i-au smuls cele mai sguđuitoare cântece din inimă și nenorocul vieții lui l-a răpus în puterea tineretii.

Nenoroc și pasiunea pentru *bratele reci* se împletesc aproape în toate paginile lui. În *Despărțire*:

La ce simțirea crudă a stinsului noroc
Să nu se stingă-asemeni, ci'n veci să stea pe loc?

Și în multe altele. Așa dar „*ruleta*” și „*Clocu cu norocu*” nu erau decât la locul lor la aceste serbări comemorative. Ele aveau scopul, acum după 25 de ani dela moartea lui Eminescu,

„Minerva”

— Nota Austro-Ungariei. —

Trebuie să recunoaștem că în conflictele dintre statele europene n'a existat până acum o somație mai drastică decât aceea pe care Austro-Ungaria o face Serbiei prin nota trimisă Joi. Bazându-se pe rezultatul anchetei asupra atentatului dela Sarajevo, Austro-Ungaria impune Serbiei declarații, cereri de scuze și anchete pe cari ori ce stat independent nu le poate primi în forma cerută.

Rezultatul anchetei constată că un funcționar și un major sârb au contribuit la atentat înarmând și instruind pe atentatori.

Austro-Ungaria nu dă Serbiei răgazul de a cerceta dacă faptele s'au petrecut în adevăr în acest fel, ci îi impune:

1) să declare că nu aprobă nici un fel de propagandă sârbo-filă în monarhie;

2) că va pedepsi pe cei cari se vor mai da la asemenea propagandă;

3) că va îndepărta din învățămînt profesorii naționaliști și din armată și administrație pe ofițerii și funcționarii cari vor face propagandă contra monarhiei;

4) că va primi ca organele austro-ungare să colaboreze în Serbia la suprimarea mișcării antiaustro-ungare și

5) că va deschide o anchetă contra celor acuzati că au contribuit la complot și că la acea anchetă vor participa și delegații autorităților austro-ungare.

Toate aceste măsuri le cere Austro-Ungaria înainte de ori ce cercetare prealabilă a Serbiei. Li cere cu alte cuvinte să recunoască de mai nainte ca întemeiate toate acuzațiile ce i se aduc; să exprime regrete, în termenii dictați dela Viena, prin „Monitorul Oficial” sârb și să pedepsească pe cei desemnați ca vinovați, primind în acelaș timp ca organele austro-ungare să supravegheze aplicarea pedepselor și stărpirea propagandei sârbofile.

Va recunoaște ori cine că Austro-Ungaria cere ceea ce Serbia, ca ori care alt stat independent, nu poate să admită.

Serbia poate conveni să cerceteze dacă locuitorii, funcționarii sau ofițerii de-ai săi au contribuit la complotul dela Sarajevo și după ce va fi stabilit că n'adevăr se găsesc vinovați, să-i pedepsească cu toată asprimea legii.

Serbia mai poate primi ca, la ancheta ce s'ar face, să asiste și delegații de-ai autorităților austro-ungare.

Ea nu poate primi însă decât cu prețul renunțării la demnitatea de stat independent, ca să publice oficial și înainte de anchetă să recunoască amestecul unor persoane oficiale sârbești în complotul dela Sarajevo și că-și ia

toate angajamentele ce i se cer de guvernul austro-ungar.

Astfel e foarte probabil că nici după trecerea celor 48 de ore acordate pentru răspuns, Serbia nu va satisface cerințele exagerate și condițiunile umilitoare ce Austro-Ungaria voiește să i le impună.

Și dacă astfel se vor petrece faptele, Austro-Ungaria, potrivit cu atitudinea energică ce a luat-o prin nota trimisă, nu va avea altă cale de urmat decât să rupă relațiile diplomatice cu Serbia și să treacă la războiu. Căci a admite o atitudine mai puțin energică și mai blajină față de Serbia, după nota trimisă, ar însemna ca monarhia austro-ungară să facă singură dovada slăbiciunii sale.

Metoda intimidării în politica externă n'o pot întrebuița cu efect folositor decât statele cari sunt în adevăr conștiente de tăria lor. Cele cari sunt slabe și ruinate fac o adevărată nebulie când caută să intimideze pe alții, fără ca să aibă putința să traducă în fapt, la caz de nevoie, amenințările făcute.

Nu de mult am arătat în acest loc că Austro-Ungaria nu poate să susțină un războiu în condițiunile interne și externe în care se găsește.

Spuneam tot atunci că nu e vorba numai de lupta Austro-Ungariei contra Serbiei. Dacă războiul ar putea fi localizat, se înțelege că Serbia ar fi în cele din urmă învinsă de monarhia austro-ungară. Dar cine poate garanta că războiul ar putea fi localizat?

E drept că, dacă Austro-Ungaria va putea face dovada vinovăției Sârbilor oficiali învinuți a fi amestecați în complotul dela Sarajevo, situația Serbiei va fi foarte grea. În acel caz Serbia va fi silită să dea deplină satisfacție Austro-Ungariei, căci fără acea satisfacție ar urma războiul în care nu vedem cine ar fi dispus să vină în ajutorul Sârbilor.

Dacă însă se va dovedi că învinuirile ridicate de Austro-Ungaria contra persoanelor oficiale sârbești nu sunt pe deplin întemeiate, Serbia nu va putea fi obligată să facă declarații umilitoare, să admită controlul autorităților străine pe teritoriul ei și să-și ia angajamentul de a stărpi mișcarea naționalistă din regat.

Și dacă totuși Austro-Ungaria va continua să pretindă satisfacerea cerințelor formulate în nota de care ne ocupăm, atunci Serbia va găsi sprijinul necesar la anumite state, pentru a-și apăra demnitatea și a se opune la pretensiunile jignitoare ale monarhiei vecine.

Din considerațiile de până aci se înțelege că Austro-Ungaria s'a grăbit cerând Serbiei să-și recunoască vinovăția înainte de a i se dovedi că sunt întemeiate învinuirile ce i se aduc; că

Austro-Ungaria a procedat astfel spre a intimida pe Serbia și a o sili să se umilească.

Cum nu credem însă că Serbia se va umili, Austro-Ungariei nu-i rămâne decât sau să se mărginească la ruperea relațiilor diplomatice, sau să-și ia satisfacția, dorită prin arme.

În ori ce caz conflictul austro-sârb a intrat, prin trimiterea notei, într'o fază dintre cele mai grave.

„Seara” (C. Mille).

Nota Austriei.

Nota trimisă guvernului sârbesc de către Cancelaria imperiului austriac a pricinuit la noi vâlvă și mirare.

Publicul a putut lua ieri cunoștință de această notă deplin hotărâtă, din ziarul nostru și din toată presa românească. Austria cercă Serbiei înainte de toate o dorință sinceră de a repara asasinatul printului de coroană Francisc Ferdinand, ucis de Sârbi la Serajevo și un număr de măsuri care să dovedească sinceritatea sârbească și să satisfacă opinia publică austriacă, — opinia publică a tuturor țărilor civilizate putem mai bine zice, — zguduia de atentat.

Căci, dacă se introduce în lupta dintre națiuni asasinatul, civilizația nu mai are nimic de așteptat dela principiul independenței, care permite unor state să fie școli de asasinat internațional și, atunci, fără înconjur trebuie, împotriva mersului firesc al culturii și al individualizării naționale, să ne introducem la robie și asupri.

Nota austriacă pare multora o îndrăzneală. Ei argumentează cu drepturile inviolabile ale independenței și socot că Austria trece peste marginile cuviinței când cere să colaboreze cu guvernul sârbesc la pedepsirea complicilor asasinilor dela Serajevo. Ei cred că actul Austriei însemnează amestec în trebile lăuntrice ale Serbiei și acordă acestui stat în care s'a pus la cale asasinatul împăratului viitor dreptul de a patrona fără răspundere, orice acțiune. Ce am zice noi când Austria s'ar amesteca în trebile noastre, ale României?

Aceia pe care i-a emoționat nota Austriei se ostensesc să judece o economie și fac abstracție de faptul că Sârbi au provocat acest amestec, amestecându-se pe propria lor răspundere în afacerile Austriei, mergând până la exterminarea dinastiei, care într'o monarhie simbolizează tot statul și întreg poporul. De ce s'ar îngădui asasinilor sârbi să rupă cărna imperiului austriac și nu se îngăduiește guvernului austriac să caute în Serbia pe asasini?

să trimită marelui poet asigurarea mângăietoare că nu numai el a fost nenorocos pe lumea aceasta. Nu mă îndoiesc că numai însufleții de asemenea gânduri pioase erau aceia cari înconjurau în număr atât de mare masa norocului. Și bănuiesc aceasta fiindcă printre jucători am observat și câțiva preoți cari s'au decavat. O, blăncăntăta fie jertfa lor! Cum puteau aceștia să comemoreze mai bine pe Eminescu decât pierzând și ei măcar câțiva poli pe altarul nenorocului, unde poetul sărbătorit și-a mistuit întreaga viață?

Când am plecat din jurul ruletei, — unde n'am pierdut decât vremea (singurul bir pe care obișnuiesc să-l plătesc norocului), — două domnișoare îmi întinseră cu multă grație un coșuleț de țigări.

— Mulțămesc, nu fumez.

— Pentru domnul Eminescu! — stăruiră intelectualele domnișoare cu un accent care lăsa să se înțeleagă că nu prea știu bine cine este domnul pentru care vând țigări.

Am dat un franc și am plecat. Prietenul meu izbucni indignat:

— Chetă pentru Eminescu, mort de 25 de ani; ce rușine!

Dar l-am liniștit numai decât:

— Nu te indigna, că nu e locul... Indignarea nu se potrivește de loc cu rahatul, turta dulce și cășorii ce ne înconjoară. Hai, mai bine să aflăm a cui mână se ascunde cerșetoare în dosul cutiutei care poartă, în chip comemorativ, numele lui Eminescu.

Incercăm să străbatem până în fund alea principală, la capătul căreia soarele electric strălucia orbitor, ca și când ar fi condensat gloriile și gloriile tuturor membrilor societății scriitorilor români. Într'o parte se aștepta o cursă de... măgari. Intrecerea era desigur, din cele mai intelectuale. Nu știu dacă ea a avut loc în adevăr. În orice caz ea ne îndreptățește să spunem că, în programul comemorării lui Eminescu de către scriitori, au fost și... măgării. Și nimeni nu ne va putea învinui de trivialitate. Despre această întrecere s'a ocupat, de altfel, și *Epoca*. De aceeaș valoare intelectuală a fost și lupta între boxeri. Iar călușii și chioșcul cu turtă dulce complectau priveliștea de bălcu pe care Cișmigiul a desfășurat-o în aceste zile memorabile, în numele lui Eminescu și cu concursul scriitorilor români.

Prietenul meu era desgustat. Eu rideam de supărarea lui. Ca să mai petrecem i-am spus:

— Dacă raiul o fi așa cum l-a închipuit S. S. R., dacă acolo nu găsești decât rahat, turtă dulce, călușei, măgari și ruletă, atunci înțeleg de ce oamenii, cât sunt în viață, își dau toate silintele ca să cucerească iadul.

Fără să facă haz de vorbele mele, prietenul urmă să-și mistue tot necazul:

— Ce păcăleală! Nimic din ceea ce s'a anunțat n'am văzut. Nici conferința lui Galaction, nici cetiri din Eminescu, nici expoziție de costume naționale, nici coruri, nici măcar muzică militară. Nu vezi, până și artificile refuză să se înalțe și să pocnească cu toată puterea lor.

Par'că sunt anemice și stinse, ca un vers de Arghezi sau Sorbu. Ce păcăleală!”

El turba iar eu râdeam:

— Da' nu te supăra, bre omule! Și în această păcăleală eu văd comemorarea pioasă a unei cugetări eminesciene. Ți-aduci aminte de „*Mortua est*”? Este acolo strofa aceasta:

„A fi? Nebunie și tristă și goală:

„Urechea te minte și ochiul te 'nsală;

„Ce-un secol ne zice, ceilalți o deszic.

„Decât un vis sarbăd, mai bine nimic.

„Organizatorii sârbărilor au urmat și aci cuvântul poetului sărbătorit întocmai. Fiind de părere, că ar fi fost o nebunie, să ne înșele cu iluziunea mincinoasă a unui paradis de câteva ceasuri, au găsit că e mai bine și mai onest, să ne ia francii și să nu ne dea în schimb nimic.

Cum am ajuns acasă, mi-am deșteptat servitoarele și le-am strigat cu toată enervarea, pe care în Cișmigiu mi-o stăpânisem:

„Decât un vis sarbăd, mai bine nimic”.

— Anico și Marito, mâne seară să vă duceți voi la Cișmigiu, că eu nu mă mai duc. Dar să știți: dacă nu vă duceți, vă dau afară!

P. Locusteanu.

Nota Austriei reprezintă atitudinea pe care lumea civilizată o așteaptă dela guvernul ei. Orice altă atitudine ar fi distrus prestigiul imperiului, destul de încercat în timpul războiului balcanic și ar fi fost o încurajare la asasinatelor viitoare... Cine poate fi sigur că emulii Bulgarului Sarafoff care au asasinat acum câțiva ani un simplu profesor din București n'ar fi găsit în abținerea Austriei dela intervenția-i energică de astăzi, îndemn ca să-și arunce armele mai departe și mai sus? De altfel este de demnitate Serbiei să satisfacă Austria, și-i mai multă demnitate întru a urmări și pedepsi ajutată de Austria, pe asasinii morali ai arhiducelui Francisc Ferdinand, oricine ar fi și ori cât de sus puși, decât întru a respinge contractul ce i s'a trimis să iscălească...

În ce ne privește pe noi, amorul propriu și patriotismul nostru nu au nimic de suferit pentru că Austria cere dreptul de a se asocia cu guvernul sârbesc la controlul dinlăuntru, pe care guvernul sârbesc e incapabil sau nu voințe să-l facă. Principiul independenței n'are ce căuta în această chestiune când Balcanicii știu să tragă din independența lor asemenea foloase. Lupta Serbiei cu Austria e departe de a avea caracterul luptelor noastre cu Ungurii, lupte de cultură și de idei. Liga noastră culturală se inspiră în campania ei pentru frații din Ardeal, dela idee. În Serbia o astfel de ligă cultivă asasinul pur și simplu. Situația este cu totul alta, noi nu putem din nici un punct de vedere face cauză comună cu Sârbii, asasinii când ai propriului lor rege când al împăratului austriac — și nu ne este permis să încurajăm școala, dacă se poate spune, a terorismului balcanic, pentru că într'un asasinat ordinar este amestecat și pericolul de independență. Spiritul balcanic trebuie stărpit chiar cu prețul uneia sau al mai multor independențe.

Noi bănuim că Sârbii vor asculta de sfaturile Angliei, de sfaturile Italiei și presupunem că și de ale României. Situația lor le cere o înghenunchiare necesară Europei. Într'altfel, ei vor avea de ținut piept tunurilor austriace și poate că vor rămâne cu independență și cu rege cu tot, sub roțile lor grele. Un oarecare Sârb nesustinit nici de maiori, nici de prinți atentase cândva la viața regelui Milan — asasinatul e am spus, esențialmente balcanic. Sârbii l'au îngropat pe acest al lor neoficial de viu, după ce i-au împușcat în picioare. E bine ca guvernul să nu uite această pedeapsă acum când Austria le cere Sârbilor să urmărească pe ucigașii prințului Francisc Ferdinand.

Cât despre o intervenire cu armele a Rusiei în folosul Serbiei, noi o credem exclusă. Toate monarhiile au interesul să vadă dispărând din mijloacele de luptă asasinatul, și Rusia absolutistă mai ales.

Facă-se ca buna inspirație a bătrânului Pascici să mântuiască Serbia de ultimul dezastru ce-l poate merita un popor cu apucături balcanice.

I. N. Theodorescu.

„Acțiunea“ (d. Tache Ionescu).

— Situația. —

Astă seară expiră termenul pe care Austria l'a fixat Serbiei pentru răspunsul la drastica sa notă.

Judecând după presa din Belgrad, guvernul sârb nu numai că nu va admite cererile cele mai grave ale notei, dar va refuza chiar pretențiunile mai ușoare.

În cazul acesta „sabia trasă va cădea asupra Serbiei”, după expresia unui mare ziar vienez.

Se poate însă ca presa sârbă să nu oglindească atitudinea guvernului. În acest caz ar mai fi speranțe de evitarea unui conflict sângeros. Speranțe, însă, foarte slabe.

Ce zic și mai ales ce fac marile puteri?

Din Italia, Anglia, Franța au sosit la Belgrad poze în senzul de a se da toată satisfacția Austriei. Germania — recunoscând exagerările notei — susține însă monarhia de care este legată.

Toată chestia se reduce la atitudinea Rusiei.

Dacă ea va cere Serbiei să se supune, Serbia, cu multă probabilitate, se va supune. Fără ajutorul marelui imperiu, simpaticul regat dela Dunăre nu poate face nimic contra Austriei.

Dacă Rusia nu va voi sau nu va putea să aibă această înrăurire, atunci în mâna ei stă evitarea sau provocarea conflațiunii.

Va lua partea Serbiei și o va ajuta? E război european.

Va lăsa pe Austria să facă demonstrația armată în care-și vede satisfacția morală? Războiul se va localiza între cele două state vecine.

Până acum nu se poate ști nimic despre intențiile Rusiei. Nici chiar din presa din Petersburg nu se pot trage concluzii. E acolo oare carc mister, care nu poate fi prea liniștitor.

Excursioniștii arestați.

„Minerva” din București scrie:

După cât suntem informați, guvernul nostru va cere de urgență ca cei arestați, cari în realitate nu sunt decât niște elevi de liceu, împreună cu profesorul lor, să fie puși în libertate. Dacă aceștia vor trebui sau nu să fie dați în judecată se va vedea mai târziu, când, la ancheta orânduită de autoritățile ungurești se vor adăoga și declarațiile conaționalilor noștri. Aceste declarații desmint în totul pe acelea ale jandarmilor unguri.

Iată cum stau faptele:

Excursioniștii români au luat trenul dela Sibiu spre a merge la Turnul-Roșu. Din aceeași stațiune s'a suit în compartiment un jandarm ungur, care, prin atitudinea lui provocătoare a impus compatrioților noștri o rezervă bine cugetată. Această rezervă nu a fost, însă, ținută în seamă de jandarmul, care căuta pricină cu orice preț.

În tot timpul drumului excursioniștii au primit numeroase observațiuni: să nu poarte tricolorul românesc la butonieră să nu staționeze pe sala vagonului și nici să nu fumeze.

La un moment dat jandarmul s'a prefăcut că doarme. Înainte ca trenul să se oprească la Turnul-Roșu el s'a ridicat în sus a pus baioneta la armă și a ordonat compatrioților noștri să-l urmeze. Motivul pe care îl aduceau în sprijinul acestei arestări era acela că elevii împreună cu profesorul lor insultaseră monarhia, când credeau că nu vor fi auziți de nimeni.

Se înțelege că cei cari trebuiau să fie arestați au protestat împotriva acuzării cari li se aducea din chiar senin, dar, înainte ca ei să se opue de a fi dați jos din vagon de cum s'a oprit trenul în stația Turnul-Roșu douăzeci de jandarmi i-au înconjurat și i-au condus în arestul poliției locale.

Faptul că cei douăzeci de jandarmi așteptau trenul în stația Turnul-Roșu face dovada că arestarea excursioniștilor români era pusă la cale, înainte ca aceștia să plece din Sibiu.

Felul cum jandarmii s'au purtat cu aceia pe cari li arestase și li avea sub puterea lor absolută, este revoltător. Elevii au fost loviți și profesorul lor insultat.

Mai mult decât atât, atunci când excursioniștii arestați au fost înapoiți, din ordinul procurorului, la Sibiu, șeful jandarmilor care li avea în pază, intenționa să-i trimeată pe jos la destinație.

Faptul acesta, absurd, a revoltat persoanele mai de seamă din Turnul-roșu cari au intervenit și au determinat pe jandarmi să nu facă neomenirea plănuită.

Așa stând faptele, avem speranța că guvernul nostru nu va cere statului vecin numai eliberarea elevilor arestați și scoaterea lor de sub urmărire, dar, va mai cere și pedepsirea jandarmilor abuzivi.

Cum povestește unul dintre excursioniști.

Am fost printre colegii — excursioniști, — pe care poliția maghiară i-a arestat. Din purtarea corectă, pe care am avut-o în Brașov, Tușnad, Sibiu — unde i-am părăsit, aș putea cu multă siguranță să resping afirmațiile presei maghiare, cumcă colegii au fost provocatorii scandalului, la stația Turnu-Roșu.

Voi face o mică schiță a felului în care noi ne-am manifestat în Brașov-Sibiu și prin tren, unde am cântat cântece naționale, fără nici o vrăjmășie contra Ungurilor. Avusesem instrucții din țară dela profesor, ca să nu cântăm cântecele acelea, cari ar fi putut să ne cauzeze neplăceri. Am fost destul de prevăzător. Totuși am rămas uimiți, când ne-am văzut urmăriți de polițiști prin toate locurile în Brașov. N'am început a cânta „La arme” sau „Grațul Neamului” decât atunci când am primit asigurarea dlui Suciu — patronul restaurantului unde luam masa — și a Românilor celor ce ne înconjurau, că, nici melodia lui „Deșteaptă-te Române” nu e oprită. „Aveți voe să fiți ca la d-v. acasă”, ni s'a spus. Am cântat și am jucat în Brașov.

Și toate aceste lucruri de sigur că i-au supărat pe Unguri așa de tare, încât tocmai când era să treacă granița, — într'un loc unde munții singuri pot să fie martorii vinei sau a urei cuiva, — găsea cu cale să-și exerciteze mușchii, și să folosească patul armelor, la protestările îndreptățite ale studenților, că marșul „La arme” l-au cântat și prin orașele Brașov și Sibiu, și nimeni nu i-a tras la răspundere. Cât privește de tricolorul, care se zice a întărit mânia de fiare a jandarmilor unguri, pot să asigur pe ori și cine, că dintre toți studenții numai 4—5 îl purtau aproape invizibil la butonieră, sub insignia studentească.

Cred că toată această purtare brutală din partea jandarmilor de graniță, este comandată de poliția orașelor pe unde am trecut, care, a crezut că nu e bine să ne aresteze într'un loc unde nevinovăția noastră ar fi putut fi văzută de mai multă lume, așa că poliția maghiară să fie trasă la răspundere.

O întrunire de protestare.

O vie indignare a produs printre locuitorii Ploesteni, arestarea și brutalizarea celor 31 studenți români de către autoritățile ungare. Ni s'a semnalat de niște excursioniști că acești studenți sunt absolvenți ai Seminarului din București și studenți dela teologie.

Din oficiosul „VIITORUL”: Pe cale particulară ne vine știrea, că în urma intervenției ministerului de externe al României, ministerul de interne ungar a dispus scoaterea din închisoare a acelor 31 studenți excursioniști, arestați de autoritățile ungare, în punctul Turnu-Roșu, pe când se întorceau din excursiunea ce făcuseră în mai multe orașe din Ungaria.

Ziarul oficios „L'Independance roumaine” relatând arestarea și condamnarea celor 31 studenți români în Ungaria, scrie următoarele:

„Condamnarea acestor 31 de studenți români, a căror singură crimă este de-a fi arborat culorile țării lor, are ceva revoltător care nu va putea decât să indigneze nu numai opinia publică română dar și opinia europeană întregă.

În toate țările din lume, chiar în acelea cari n'au o civilizație înaintată, excursiile de acest fel sunt primite cu cea mai mare favoare și nu se cere deloc excursioniștilor să se lepede de caracterul lor național.

Noi n'am procedat niciodată altfel cu Ungurii cari ne fac plăcerea să vie printre noi și niciodată autoritățile române nu s'ar fi gândit să împiedece un supus maghiar să arboreze o cocardă cu culorile țării lui. Acest procedeu nu este numai cinic, dar este chiar desigurător. El dovedește că ungurii n'au ieșit încă din faza mentalității primitive care descoperă pretutindeni inamici și pericole.

Ori ce ar fi, dacă această condamnare odioasă este adevărată, sperăm că se va găsi mijlocul de a-i ridica ori ce sancțiuni.

Războiul.

După cum am anunțat la ultima oră în numărul nostru de Duminică s'a declarat mobilizare parțială, va să zică s'au mobilizat numai câteva corpuri de armată, dar în cadrul acestor corpuri au fost chemați sub drapel dela vârsta de 18—42 de ani toți acei cari au primit instrucție militară. Astăzi după prânz au fost somați să se înștiințeze și ceilalți. Corpul de armată din Arad nu e mobilizat.

— Legea excepțională din 1912: LXIII a intrat în vigoare cu ziua de Duminică. Decrete ministeriale, publicate pe baza acestei legi, obligă a se preda autorităților armele în anumite comitate, este oprită emigrația pe timp de un an, anumite ziare stau sub cenzură, știri despre mobilizare nu se pot publica etc. etc.

— S'au numit comisari regali pentru ținuturile naționalităților, cu deosebire pentru cele de sud. Comitatul Arad nu are comisar. Comisar al Ardealului e numit un anumit Betegh.

— Cu ziua de mâine, Marți, începând, pe liniile dela sud ale căilor ferate trenurile vor fi ocupate pentru miliție. Pentru persoane vor circula numai câteva trenuri, al căror orar se deosebește de cel vechi.

Mărfuri nu se vor transporta. Chiar și pentru trenurile de persoane vor elibera bilete numai pe baza legitimației dela poliție, sau dela autoritățile administrative.

— Etalonul băncii austro-ungare s'a ridicat dela 4% la 5%, cu data de 27 Iulie.

Starea de război începe numai cu ziua de Joi spre Vineri noaptea, la orele 12.

— Bursa este închisă Duminecă, Luni și Martii.

Generalissimul armatei sârbești, voivodul Putnik, a fost deținut la Budapesta, Sâmbătă noaptea, împreună cu fiica sa. Venea dela Gleichenberg (Austria) spre Belgrad. Astăzi la prânz i s'a dat însă libertatea.

— Parlamentul se va ajurna pe timp nedeterminat, în ședința de Martii, prin rescript regal.

— Rusia a trimis pe prințul Trobeckoi ca ambasador al său la Belgrad.

— În „Neues Wiener Tagblatt” articolul de azi îl scrie Schöneich, fostul ministru al armatei îndemnând la război.

— Guvernul italian a făcut următoarea declarație ministrului nostru de externe:

— În chestia conflictului vom urma o atitudine amicală și în conformitate cu raporturile noastre de alianță.”

Declarația aceasta s'a făcut spontan.

— Bethman Holweg, cancelarul german și Moltke, generalissimul armatei germane, au plecat la Berlin. Împăratul Wilhelm s'a întors deasemenea la Berlin, din călătoria sa prin țările nordice, pe care o face în toată vara. În Germania se fac demonstrații gălăgioase pentru Austria.

— În Sârbia s'a mobilizat întreaga miliție. Decretul este iscălit de prințul Alexandru. În acest decret populația țării e rugată să nu-și părească vetrele, deoarece armata o vor ocroti. Scupcina e convocată pe ziua de 27 Iulie la Niș.

— Curtea sârbească, guvernul și oficiile de stat, s'au mutat la Cragulevaț, între munți. Această cetate este, se zice, inexpugnabilă. — Belgradul e aproape pustiu. Supușii austro-ungari s'au adăpostit la ambasada germană. Se desmint știrile că armatanoastră ar fi ocupat Belgradul; războiul încă nu s'a declarat oficial. Se desminte și șvonul, că regimentul Molinari ar fi fost înșelat în cursă de către Sârbi, și că 2000 de ostași ar fi fost împușcați. Ciocniri încă n'au fost la graniță.

Din Sârbia s'a împușcat asupra unor luntre, cari treceau pe supușii noștri pe ăstălat țarm, dar moarte de om nu s'a făcut. Mulți dintre supușii noștri la Belgrad au fost imbarcați de vaporul român „Basaraba”

— Armata sârbească se concentrează la Semedria.

— Bulgaria declară neutralitate complectă.

— Legăturile noastre de tren cu România s'au întrerupt.

Intre Brașov și Predeal asemenea între Sibiu și Turnu-roșu circulația s'a întrerupt cu desăvârșire.

— Guvernul român a interzis ziarelor publicarea de știri cu privire la mobilizare. Ziarele oficiale au o atitudine pasivă, față de conflict.

România și conflictul.

În culoarele camerei ungare, deputatul Alexandru Găl a spus că de îndată ce evenimentele vor lua altă întorsătură serioasă, România va deveni locarul, unde se va aprinde peninsula balcanică contra monarhiei. Franz Bolgar, fost secretar de stat la ministerul apărării naționale a spus că în valea Timocului sunt 500 mii de Români, asupra cărora România aspiră de mai mult timp.

Sârbia și Muntenegru.

Drept răspuns la ultimatum-ul Austriei, guvernele din Cetinje și Belgrad pregătesc nota către puteri în care se anunță unirea Serbiei cu Muntenegru.

„Independance Roumaine”

oficiosul guvernului român scrie: Nota Austro-Ungariei a provocat o uimire generală. Nu se aștepta așa în grabă. Fără îndoială că aceasta notă a creat o situație a cărei importanță foarte gravă e incontestabilă. În ce privește pasagiul,

care vorbește despre atentat, fiecare stat civilizat va înțelege pretențiunile monarhiei, cari aparțin sferei datorințelor internaționale. Guvernul sârbească de altcum, a dovedit prin declarațiile făcute până acum că nu are în gând să nu le împlinească. Partea curat politică a notei atinge chestii foarte delicate, căci nu poate exista nici un fel de act al unui guvern, pentru ca să poată fi trase la răspundere organele oficiale. În consecință e o chestie foarte delicată a le face pe aceste responsabile pentru demonstrații, cari se pot ivi într-o țară. Dar Austria și Ungaria se provoacă la declarațiile Sârbilor din 1909 și cei din Viena zic că aceste declarații nu pot fi slăbite prin apucături ascunse. Ziarul speră, că va succede să se împedecă cea din urmă soluție.

Voci din presa maghiară.

Ultimatumul și apoi întreruperea legăturilor cu Serbia a stârnit furtună de bucurie în presa maghiară, care, fără deosebire de partid a preamărit pasul hotărât, energic al guvernului. În coloane lungi articolele de fond chiamă țara la arme, înflăcărează spiritele pentru război.

Noi reproducem două glasuri cumiști, potolite, cari cumpănesc mai omeneste lucrurile:

În articolul de fond al ziarului „Világ” marele scriitor Ludovic Biró scrie:

„Curge pârae sângele, și sângele e foarte ciudat fluid. Populația din capitală preamărește furtunoasă în seara asta de vecinică amintire războiului, dar ce fioruri de îngrijorare cuprind inimile, ori cât de tari ar fi, ale celor responsabili. Sângele e un fluid înțiorător... și războiul e grozavă riscură. Viața ori căruș om e o valoare neprețuită de mare... și cine știe, viața câtor oameni, cari s'au născut pentru muncă, pentru fericire, pentru traiu, a oamenilor veseli, cari se bucură de ea trebuie s'o jertim, până vor înceta tunurile.

„Nu-i permis să chluim și să batem în palme ci serioși și cumpăniți să privim viitorul necunoscut. Care ni-i destinul?...”

Să nu creadă nimeni, că cu Serbia vor încheia trupele noastre neted, superficial, în câteva zile, într-o elegantă plimbare conflictul. Ar fi o eroare otrăvitoare aceasta credință, o absurditate, care ar deveni izvorul atâtor înspăimântări absurde. Pantera sârbească va împărțasi șgârleturi de unghii sângeroase și aspră muncă și plină de sudori de sânge va fi învingerea”.

Să aclamăm bucuroși și mândri pe soldați, dar să fim blajini, acasă, cumpăniți. Să ne gândim la bunii Sârbi din Ungaria, cari n'au nici o legătură cu ucigașii și sunt liii credincioși ai țării. Zilele ce vin vor fi de durere, de jale pentru ei, să nu le amărăm și noi sufletul și așa atât de rănit.

Până s'or potoli stările de azi, toate păturile societății maghiare, să apere pe Sârbi din patrie de ori ce vătămare lașă și nesăbuită. Să-i considere drept lii ai țării în aceste momente critice, ca mai târziu cu aceeaș sinceritate și dragoste ca și Maghiarii față de țară. Asemeni să se cugete politicienii noștri, ca după încheierea crizei, să înceapă o politică cuminte, calmă față de naționalități. Numai așa va fi liniștită și fericită țara.

„Népszava” organul partidului social-democrat merge și mai departe și protestează energic în contra unui viitor războiu și a mobilizării:

Glasul partidului social-democrat e singurul astăzi, care și în ultimul moment protestează în contra războiului. Are drept Tisza, când zice, că „singura excepție e organul social-democraților, care din nou se exclude astfel din comunitatea socială cu nația maghiară”.

Vor suporta cu mândrie toată povara, ce le-o va aduce-o această exilare strălucită, pentru că sunt convinși că în adâncul sufletului său întregă populația țării consimte cu ei, precum și întregă lumea cultă. Propagăm cu mândrie ideea lor, căci prin asta se unifică și mai tare cu spiritul democratic, și vor întări tradiția socialistă. Și speră că vor cuceri întreagă opinia publică a țării.

Nu poate presupune nimeni, ce ne-a pregătit soarta. Poate izbucni un războiu european cu toate grozăviile lui. Noi suntem fericți, că putem fi energicii propagatori ai păcii, idealul omenirii. Nu prin războiu ci pe cale pacinică, să desrădăcinăm din suflete sămburele urii, al discordiei.

„Arbeiter Zeitung” scrie:

„Asemenea cereri n'au fost puse încă vre-odată de un stat unui alt stat. Nimeni n'ar fi crezut că Berchtold

să găsească oportun și necesar să formuleze astfel de cereri Serbiei, care mai este încă stat independent. Fiecare cerere e formulată cu o severitate extremă și într-o formă care atinge la extrem mândria statului sârb; fiecare punct formulat înseamnă negarea independenței Serbiei.

Ziarul își exprimă speranța că guvernul sârbească, printr'un gest spontan și înțelept, va deschide calea pentru o înțelegere asupra unora din punctele formulate de Austria.

Bulgaril se bucură.

Cel mai cetit ziar „Dnevnik”, într'un articol de fond scrie:

„Când savantul istoric Faisil a scris istoria țarilor bulgari, a spus că Serbia este un popor murdar și a avut dreptate, căci n'a existat în Balcani o faptă banditească sau lipsită de caracter la care Serbia, dacă nu a fost inițiatore, să nu fi participat.

Serbia a violat în mod laș alianța cu noi, a acaparat Macedonia, mulțumită Bulgariei, și și-a mărit teritoriul grație României. În nebunia lor credeau, că toată lumea trebuie să sufere șovinismul lor criminal.

Ultima lor ispravă este asasinatul din Sarajevo. Intreaga lume cultă, toată presa europeană, afară de cea franceză mituită, a ridicat vocea pentru pedepsirea aspră a urzitorilor crimei. Aceasta însă nu a avut nici un efect asupra Sârbilor. Ei au o atitudine arogantă și utilizează față de monarhia austro-ungară un limbaj cinic: ei au fost și rămân insuportabili.

Dela Petersburg li se dă meru posibilitatea de a comite noi crime, dar în cele din urmă trebuie pedepsită această rasă lipsită de corectitudine internațională, onoare și demnitate.

Opinia publică bulgară va primi cu satisfacție ori ce pas energic al Austro-Ungariei, căci numai forța e în stare să aducă la simțul realității pe acești oameni.

Localizarea conflictului.

Intre Viena și Berlin a fost azi un viu schimb de telegrame. Cerculile politice din Berlin sunt convinse că în Austro-Ungaria s'au luat toate măsurile necesare pentru ori ce eventualitate. Monarhia nu mai poate da înapoi. Despre vre-un amestec al marilor puteri nici vorbă nu poate fi. Ori ce amestec al ori căruș guvern străin în acțiunea dreaptă a Austriei, va fi considerat drept ilegal.

S'au luat măsuri ca conflictul cu Serbia, monarhia să-l tranșeze singură, fără amestecul vre-unei puteri. Textul notei este în așa fel redactat încât pe lângă tonul energic și categoric, să nu jignească amorul propriu al Serbiei.

Pentru patrie și rege!

„Siebenbürgisch-Deutsches Tagblatt” scrie sub acest titlu în primul său de Duminecă: „Noi, nici când n'am râvnit să cucerim teritor străin. Am dovedit-o aceasta, când am reînăpăoiat Turciei care părea a se întări, Sandjacul, pe care să-l ținem mai departe în posesiune aveam în drept. Am dovedit-o, când am admis împărțirea Turciei, fără să pretindem vre-o parte din teritoriul ei, deși aveam posibilitatea în baza dreptului celui mai tare să o facem aceasta. Chiar Sârbia e aceea, care ne constrânge ca să ne convingem că politica desinteresării se respățește cu nerecunoștință. Sârbia e aceea care ne impune necesitatea ca să încorporăm aceasta la monarhia noastră, dacă dorim să avem pace înlăuntru și în afară.

Nu-i permis nimăruș să ne acuze că am râvni la cuceriri teritoriale, că în simțământul puterii noastre am fi excesivi, fiind constrânși să avem înaintea ochilor ca țintă finală a procedurii noastre anectarea Sârbiei. Noi facem numai, la ce ne constrâng sistematic de ani de zile.

IN ATENȚIA PUBLICULUI.

Conform §-lui 1 și 2 din legile excepționale, nu se mai pot ținea CONVENIRI PARTICULARE de nici un fel, asemenea și întrunirile bisericesti sunt condiționate de permisiunea polițială. Spre orientarea cetitorilor noștri dăm aci textul autentic maghiar:

In atenția băncilor!

Cu ziua de Duminecă a intrat în vigoare decretul 5480/M. E. care e de o importanță extraordinară pentru băncile noastre. Il dăm în traducere românească și în text original:

Ordinațiunea nr. 5480/M. E., a ministerului ungar despre supravegherea polițienească a societăților comerciale cari nu stau sub supravegherea autorităților sau au fost înființate în baza unor legi speciale.

Ministerul ungar autorizat în baza paragrafului 9 punct 3, al articolului de lege LXIII din 1912 ordonă ca toate societățile comerciale, asociațiunile înființate în baza unor legi speciale, băncile etc. de pe teritoriul comitatelor: Baranya, Baci-Bodrog, Torontal, Temes, Caraș-Severin, Hunedoara, Sibiu, Făgăraș Brașov, Trei-scaune, Târnava-mare, Alba-inferioară, Târnava-mică, Odorheiu, Cic, Murăș-Turda, Turda-Arieș, Cojocna, Solnoc-Dobâca, Bistrița-Năsăud, Selagiu și a orașelor cu magistrat: Pécs, Zombor, Baja, Szabadka, Neoplanta (Ujvidék), Panciova, Timișoara, Vârșet, Cluj, Murăș-Oșorhei, precum și de pe teritoriul orașului Fiume și împrejurime și al Croației și Slavoniei, să le supravegheze în toate acele cazuri, când s'ar ivi bănuiala, că activitatea lor e contra legilor, ordinațiunilor sau a statelor sau iau o direcție împotriva statului. Dispozițiile detaliate privitoare la supravegherea polițienească sunt normate prin ordinațiunea dată de către ministrul ungar de interne în înțelegere cu miniștrii: de comerț și finanțe, iar în Croația și Slavonia prin ordinațiunea dată de către banul Croației-Slavoniei și Dalmației în înțelegere cu miniștrii ungar de comerț și finanțe.

Ordinațiunea de față întâ imediat în vigoare. Budapesta în 27 Iulie 1914., contele Ștefan Tisza.

A m. kir. miniszterium 5480/M. E. számu rendelete a közigazgatási hatósági ellenőrzés alatt nem álló kereskedelmi társaságok vagy külön törvények alapján létesült társulatok, pénztárak stb. rendőrhatalósági ellenőrzéséről.

A m. kir. miniszterium az 1912:LXIII. törvényzikk 9 paragrafusának 3. pontjában nyert felhatalmazás alapján rendeli: Baranya, Bács-Bodrog, Torontál, Temes, Krassó-Szörény, Hunyad, Szeben, Fogaras, Brassó, Háromszék, Nagy-Küküllő, Alsó-Fehér, Kis-Küküllő, Udvarhely, Csik, Maros-Torda, Torda-Aranyos, Kolozs, Szolnok-Doboka, Besztercze-Naszód, Szilágy vármegyékben és Pécs, Zombor, Baja, Szabadka, Ujvidék, Pancsova, Temesvár, Versecz, Kolozsvár, Marosvásárhely tj. városokban, Fiume város és kerületén, továbbá Horvát-Szlavonországek területén működő kereskedelmi, társaságokat külön törvény alapján létesült társulatokat, pénztárakat stb. haladéktalanul rendőrhatalósági ellenőrzés alá kell vonni minden olyan esetben, a mikor az a gyanu merül fel, hogy működésük törvénybe, rendeletbe, vagy alapszabályokba ütközik vagy államellenes irányzatot vesz. A rendőrhatalósági ellenőrzésre vonatkozó részletes rendelkezéseket a m. kir. belügyminiszternek a m. kir. kereskedelemügyi és pénzügyminiszterekkel egyetértőleg, Horvát-Szlavonországekra nézve pedig Horvát-Szlavon- és Dalmátországek bánjának a m. kir. kereskedelemügyi és pénzügyi miniszterekkel egyetértőleg kiadott rendelete szabályozza. Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1914 július 27. *Tisza István gróf.*

A m. kir. ministerium 5.481/M. E. számu rendelete a gyülekezési jog korlátozásáról.

A m. kir. ministerium az 1912: LXIII. t.-cz. 10. §-ában nyert felhatalmazás alapján

Ung, Bereg, Ugocsa, Máramaros, Baranya, Bács-Bodrog, Torontál, Temes, Krassó-Szörény, Hunyad, Szeben, Fogaras, Brassó, Háromszék, Nagy-Küküllő, Alsó-Fehér, Kis-Küküllő, Udvarhely, Csik, Maros-Torda, Torda - Aranyos, Kolozs, Szolnok - Doboka, Besztercze - Naszod, Szilágyvármegyék és Pécs, Zombor Baja, Szabadka, Ujvidék, Pancsova, Temesvár,

Versecz, Kolozsvár, Marosvásárhely tj. városok területére, továbbá Fiume város és kerületére

kiterjedő hatálylyal a következőket rendeli:

1. §.

Politikai jellegű népgyűlések, felvonulások, körmenetek stb. tartása további intézkedésig tilos és megtartásukat karhatalommal is meg kell akadályozni.

2. §.

A közigazgatási hatóságok gyűléseinek kivételével minden egyéb gyűlés (egyházi gyűlés is) csak a rendőrhatalóság előzetes engedélye alapján tartható.

Ugyanily tekintet alá esik a magánhelyiségekben való mindennemű összejövete és gyülekezés.

A rendőrhatalóság jogosult az engedélyezett akár nyilvános, akár magángyülekezeten magát képviseltetni és a gyülekezést, ha ezt a közrend, a közbiztonság vagy a közbéke szempontjából szükségesnek tartja, karhatalommal is feloszlatni.

A kormányhatóságilag láttamozott alapszabályokkal bíró egyesületek és kereskedelmi társaságok gyűléseire nézve az 1912: LXIII. t.-cz. 9. §-a alapján kiadott rendeletek intézkednek.

3. §.

Aki tilalom ellenére vagy engedély nélkül gyűlést (gyülekezést) összehív, rendez, rendezésénél vagy megtartásánál közreműködik, vagy aki ily gyűlésben (gyülekezésben) tilalom ellenére vagy az engedély hiányát tudva részt vesz, kihágást követ el, és az 1912: LXIII. t.-cz. 10. §-a alapján büntetendő.

4. §.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép. Budapest, 1914. július 27.

Gróf Tisza István.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 27 Iulie 1914.

Redacționale. Cerem iertare cetitorilor pentru multele lipsuri ale ziarului nostru în timpurile aceste critice. Mobilizarea ne-a redus redacția la doi oameni, iar azi mâne o să ne reducă și tipografia.

Vom căuta să dăm știrile despre războiu numai după ce ne-am convins de autenticitatea lor.

Cu deosebire ținem să cunoască lumea românească opinia publică din România, de aceea reproducem astăzi, în corpul ziarului câteva voci de presă.

Petrecerea dela Șimleu. Avem onoare a vă aviza că concertul împreună cu petrecere anunțat pe 12 Iulie st. n. în Șimleul-Silvaniei, se va ține în 9 August n. pe lângă programul indicat în invitații. Tot atunci își va ține și „Reuniunea Femeilor Române Sălăgiene” adunarea generală anunțată pe 12 Iulie st. n. Șimleu, la 24 Iulie 1914. *Comitetul aranjator.*

Internat românesc în Baia-mare: Aviz. Conduși de dorul, ce decenii a agitat interesarea publicului mare, ca în Baia-mare să avem un internat pentru creșterea tineretului dela gimnaziul superior de stat din loc — am onoare de a ruga pe acei părinți, cari doresc ca pruncii lor să fie primiți în internatul nouînființând să-și insinue dorința în privința aceasta până în 4 August st. n. c. la subscrisul oficiu parohial.

La caz dacă se vor insinua pentru primire în internat cel puțin 30 de inși — internatul își va începe activitatea sa cu 1 Septembrie a. c.

Condițiunile de primire sunt următoarele:

1. Atestat medical despre starea sanitară a recurentului.

2. Solvirea taxei de 500 cor. la an în rate lunare anticipative.

Pentru suma aceasta vor primi locuință igienică, dejun, prânz, cina, spălat, scaldă în fiecare săptămână, medic și instruire în studii.

Dacă numărul recurenților nu ar atinge cifra de 30, cei interesați vor fi avizați despre aceasta cel mult până în 8 August st. n. a. c.

Dat în Baia-mare (Nașvbánya, la 25 Iulie 1914.

Oficiul parohial gr. cat. rom.

D. Victor Tordășianu secretarul Reuniunii române agricole sibiene și președinte al „Reuniunii meseriașilor români din Sibiu”, ne roagă să vestim pe cei cari ar avea afaceri cu numitele Reuniuni, că lipsind timp mai îndelungat din Sibiu, să nu i se adreseze personal, ci comitetelor acelor Reuniuni.

Țarul Rusiei a primit Joi în palatul Alexandra, deputația regimentului 5 de roșiori din România, proprietatea sa, compusă din dnii colonel Herescu, căpitan Ionache, locotenent Vorodin, sublocotenent Budur și de 2 subofițeri. Au asistat la recepțiune d. Diamandy, ministrul țării cu secretarul legațiunii. Deputațiunea a înmănat țarului uniforma regimentului, precum și un album al regimentului, precum și un album de fotografii privitoare la petrecerea Maiestăților imperiale la Constanța.

Mari turburări la Petersburg. În urma continuilor tulburări ale greviștilor dela tramvaele comunale la cari s'au asociat și numeroase alte categorii de muncitori, situația a devenit foarte gravă. Greviștii duc o luptă inversmată contra autorităților. Ziua de ieri a fost din nou un șir de turburări, de ciocniri, de devastări de tramvae. Circulația tramvaelor e mărginită numai la câteva linii din centru. Publicul însă nu se folosește de ele, căci staționarea pe tramvai a devenit foarte periculoasă și pune viața în primejdie. Aseară greviștii au atacat câteva tramvae cari mai circulau și le-au incendiat.

Între trupe și greviști s'a încins o luptă în toată regula. De ambele părți s'au făcut uz de puști și de revolvere. Număroase persoane au fost rănite. Mai mulți ofițeri de poliție au fost grav maltratați de mulțime. Știrile sosite din provincie spun, că greva ia dimensiuni tot mai mari. Aseară a avut loc un consiliu de miniștri, care a discutat această situație critică și măsurile ce sunt de luat.

Muncitorii fabricelor și șantierelor statului au declarat și ei grevă. Sunt temeri de întinderea grevei și pe căile ferate. De aceea liniile și garile sunt păzite de trupe. După cum anunță ziarele, și lucrătorii șantierelor de pe marea Baltică s'au pus în grevă. Mulțimea care saluta pe marinarii francezi, a fost atacată de Cazaci. Mulțimea a răspuns cu o ploaie de pietre.

Proorocul Rasputin. Corespondentul din Petersburg al ziarului „Le Matin” a cerut un interview unui personaj înalt din capitala Rusiei, care cunoștea de aproape pe „proorocul” Rasputin. L'a întrebat dacă este adevărat că acesta dispune de o facultate fascinatoare a privirii.

„E foarte adevărat, — i s'a răspuns — Ochii lui sunt de o putere nemaipomenită și a știut să se folosească de această putere. Tine ochii mai totdeauna plecați, apoi, d'odată, îi fixează asupra ta pătrunzându-ți privirea cu privirea lui. Puterea ochilor lui e așa de mare că nu mai poți să-ți întorci privirea dela dânsul și te simți amețit și subjugat. Ești hipnotizat. Puterea magnetică a privirii sale lucrează ca a unor animale care adoarme victima înainte de a o devora. Eu însu-mi care nu sunt copil și, prin atribuțiunile mele, nu sunt nici așa de lesne sugestionat, după prima convorbire ce am avut cu acest călugăr, rămăsesem așa de impresionat, că ziua întreagă am văzut înaintea mea ochii lui. Nu se poate tăgădui puterea magnetică a lui Rasputin. Și cu această putere a tăgăduit pe mai multe femei isterice, a lecut diferite boale nervoase, așa că și-a făcut în po-

por reputația de vrăjitor. Și a sugestionat și personalități din societatea înaltă. Am avut ocazia să vorbesc cu el, nu de mult, despre vizita ce i-au făcut, acum câțiva ani, nouă dame mari din societatea înaltă, în satul lui natal. Atunci era abia în pragul celebrității. Dama veniseră la el pătrunse de cea mai adâncă eglavie. Le găsiră la bae. Rasputin le făcu să se desbrace și le ordonă să-și steargă picioarele cu părul lor. El însuși mi-a confirmat exactitatea acestui lucru, și adăogând că pot să spun aceasta tuturor.

Și am mai spus acelor dame — mi-a mai declarat el — că păcătoasele sunt mai aproape de mântuirea eternă decât celelalte femei, pentru că se umilesc. Și aceasta e menirea mea pe lume ca să propovăduiesc tuturor că în umilire este mântuirea.”

Din România. Comisiunea monumentelor istorice a incredințat, în sedința ei din urmă, pictorilor Noroce, Murnu și Verona execuțiunea picturilor mitropoliei din Târgoviște.

— D. I. Brezeanu, eminentul artist și societar al Teatrului Național, a fost delegat, cu începere de ieri, să îndeplinească funcțiunea de director al teatrului, în absența dlui Diamandi, aflat în concediu.

Aviația română. Sub prezidenția dlui colonel Stambulescu, și a dlor căpitani Popovici Andrei și Beroniade s'a dat ieri dimineață pe aerodromul Cotroceni examenul pentru obținerea brevetului de pilot. Au obținut brevetul dd. locot. S. Alexandrescu și Alexandreanu, precum și caporalul Alexandrescu, executând cu măiestrie toate virajele și aterizările impuse de regulamentul. Câteși trei acești noi piloți au trecut examenul, sburând cu aparatele „H. Coanda-Bristol”. La aceste examene au asistat, din partea „Ligei Aeriene”, dnii căpitani Sturza și sublocot. Mihăilescu. Tot ieri dnii locot. Pleșceanu Sever și Giosan au executat splendide manevre. Deasemenea toți dnii ofițeri se antrepun zilnic, în vederea marilor manevre de război. D. locot. Pleșceanu Sever a obținut în concediu de o lună.

Wacht auf! Cu titlul acesta un ziar din Austria publică aceasta războinică poezie, pe care o dăm mai mult ca o bucată literară. Prin traducere s'ar perde efectul. O dăm în original.

Regt sich denn keine Männerfaust
In heil'gem Hass mit blanker Wehr
So weit der grüne Eichwald braust
Vom Donaustrand zum balt'schen Meer
Für Gut und Blut und Ehr?

Du Volk von Brüdern, stammesgleich,
Wach' auf! Wach' auf! Die stunde schreit!
Die deutsches Land und Oesterreich,
Vom off'nen Grabe ruft die Zeit
Zur Schlacht, zum Kampf, zum Streit!

Und wenn ein Gott der Rache lebt,
Der Aug' um Auge fordert ein,
Und wenn sein Zorn die Welt durchbebt,
Er wird mit demen Fahnen sein!
Steh' auf! Zieh' aus! Schlag' drein!

Es flammt ein Schrei so hell und heiss,
Den hüllt kein Hügel, dekt kein Gras,
Sei Schwertschmied du, die Glut ist weiss.
Und hämm're ohne Unterlass
Zum Groll, zum Grimm, zum Hass!

Vergiftet liegen Feld un Flur,
Die Drachensaat ist reif zum Erz!
Was säumst du noch und zögerst nur?
Lenk' deine Augen himmelwärts,
Ein Fleh'n, ein Volk, ein Herz!

So weit der grüne Eichwald braust
Vom balt'schen Meer zum Donaustrand,
Mein Folk, spann'um das Schwert die Faust!
Gott drückt es selbst in deine Hand!
Sei stark! Steh' fest! Halt' stand!

Reciprocitate. Cetim într'un ziar din București: „Eri, tocmai în ziua când un tribunal prost condamna pe 30 studenți români la 15 zile închisoare (se răspândise știrea falsă, că teologii detinuți la Sibiu, au fost pedepsiți stante pede. N. Red.) pentru că și-au permis, în excursie, să-și distingă grupul printr'o cocardă tricoloră, un ungar își lua sarcina să întinză obrăznicia până la București. La cafeneaua Bulevard ședeau a-seară trei ungureni la o masă și, neavând ceva mai bun de făcut, criticau injurios armata română, la care presa din Pesta face apel de câte ori simte pregătiri în Rusia. Dintr'un grup de mai mulți ofițeri români s'a ridicat unul și, cu drept cuvânt, a observat ungurului că face o faptă rea. Atâta a trebuit celor trei candidați de mahorcă pentru a-și da arama pe față, vorbind de sus și cu un aer de care le-au tăiat imediat pofta României dimprejur. La poliție, unde au fost duși de imbecilii, unul a declarat că e contopist la legația Austro-Ungară. Circumstanța agravantă, căci această calitate era și mai obligat să-și deschiză gura numai după ce se gândește. Sperăm că pe viitor, când va vrea să facă nepedepsit ceace a făcut, va lua trenul de Brașov. Altfel nu-i va fi bine”.

Pagube enorme. Ni se scrie: În comitatul Sătmăruului șoarecii au făcut daune grozave! mai ales în grâu și acuma în ovăs și în trifoiu. Fost-a jugăr de pământ, unde crâul în primăvară a fost frumos și la secerat tot a fost mâncat de șoareci încât abia un snop au putut spicul. Vă rog a ne aviza, că nu este ceva otravă sau medicină în contra lor, cu care să ne putem apăra? Ne temem, că la toamnă în zădar vom sămăna grâu, că tot îl vor nimici, ce e de făcut? Ați face o bunătate nespusea cu noi, dacă ne-ați da un sfat, cum să ne apărăm. Încât rugarea aceasta o adresez în numele mai multora, vă rog a ne răspunde în prețuita foaie în Românul. Lipou, la 25 Iulie 1914. Stimător: *Georgiu Selagian*, preot.

Din durerile noastre. Ni se scrie din Biserica-albă: Imi iau voie a vă aduce la cunoștință cumcă „periculosul agitator valah” Nicolae Păunescu care în Dumineca de 6 (19) l. c. a îndrăznit să anine tricolorul românesc la pept, astăzi a fost chemat la primăria orașului, unde d. comisar i-a trântit trei zile pușcărie. — Nu ne-ar fi năcaz că doar suntem obișnuiți cu „Dreptății” de acestea, dar una e mai presus de toate: Polițaiul care a făcut arătarea este român. Dar în sfârșit nu mai avem ce face ci trebuie să mai așteptăm, că cum am așteptat cel mult doar om putea aștepta și cel puțin. — Căci trenul nostru se apropie de gară. — B. M.

Mulțumită publică. D. Dr. Ilie Beu medic în Sibiu a binevoit a-și răscumpăra feliicitările de ziua onomastică dăruind fondului ce se va înființa al secției medicale suma de 20 cor. Mulțumim donatorului pentru darul făcut. Biroul Asociațiunii.

Mulțumită publică. Pentru ofertul benevol de 25 cor. făcut de Minerva, institut de credit și economii din Beclean în favorul bisericeii noastre românești gr. cat. prin aceste modeste orduri venim a-i exprima acelu institut cea mai adâncă și fierbinte mulțumită. — Dumnezeu răsplătească jertfa și binecuvinte munca! Nușfalău, 12/VII 1914. Senatul bisericesc.

Dare de seamă. Comuna noastră bisericească Sroafa a susținut școala comunală cu comu-

na vecină Luncoini de jos, și prin legea lui Apponyi au fost despărțite. Comuna a fost astfel avisată a înființa școala comunală. Poporul nostru de aci a respins cu rară bărbăție școala comunală, preferind școala confesională, pe lângă orice jertfe, ceiace după lupte inversunate i-a și succes a obține.

În vara anului trecut a început edificarea și în zilele aceste s'a terminat. Zidirea școlii a costat zece mii de coroane. La zidire ne-a sărit întru ajutor Prea Ven. Consistor arhid. din Sibiu cu 2000 cor. instit. de credit „Crișana” 100 cor. Prea On. domn Dr. Ioan Papp, adv. Brad 30 cor. pentru care faptă marimimoasă li se exprimă și pe această cale adânc simțita noastră mulțumită.

S'a dat și o producție teatrală. Venitul a fost 51 cor. 60 fil. din carele scăzând spesele cu 20 cor. a rămas curat 31 cor. 60 fil. Suprasolviri au intrat dela d. Dr. I. Papp, Brad 5 cor., Dr. Ștefan Hărăguș 4 cor., Vasiliu Damian 1 cor., Alexandru Draia 3 cor., I. Safta 2 cor., Ioan Fugat 1 cor., I. Ivan preot 1 cor. M. Cozma librar Brad 1 cor., și Belde Béla notar 1 cor, Janki István 1 cor., Sav. Stănilă preot 3 cor., iar dela d. Em. Comșa dir. esec. „Crișana”, mai multe broșuri folositoare pentru popor. Tuturor li se exprimă mulțumită și pe aceasta cale. Pentru comitetul parohial Adam Benea epitrop primar.

Concurs. Pentru ocuparea postului de conducătoare a secțiunii industriale la școala pentru economia și industria de casă a „Reuniunii femeilor române din Sibiu” se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare. Pot reflecta la aceste posturi dame văduve și fete, cari au pregătirea specială necesară. Conducătoarea beneficiază de o remunerațiune anuală de cor. 800 și întreagă întreținerea în internatul școlii. — Sibiu în 8 Iulie 1914. — Maria Coșma m. p. prezident. Dr. Vasile Bologna m. p. secretar.

Târgul de oi în Sebeșul-săseșc va fi în 10, 11 și 12 August. Szászsebes, la 22 Iulie 1914.

x **Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmuta** (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban József 42 08) e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morhuri mai grele și complicate ca: boale interne, de rinichi, de plept, venerice, urologice, boale femeiești și de copii etc. Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale are și 10 camere mobilate pentru pacienți deci foarte acomodat pentru publicul din provincă. Pentru boalele de plept și vanarice institutul are secții separate.

Deslășiri și amănunte dă cu plăcere direcțiunea institutului. Ko 2149.

x **Haltenberg Béla, Kassa, fond. în 1810.** Cea mai veche vopsitorie, curățitorie chimică și spălătorie cu aburi în Ungaria. Lucrează frumos, curat și elegant. În cazuri de doliu vopsește haine imediat. Zilnic spală și curățește câte 24 mii de gulere pentru provincie.

Comandele din provincie să se adreseze direct la firma: **Haltenberg Béla**, prăvălie principală, Kassa (Cassovia). (Ha 1622)

CEL MAI BUN LOC DE RECREARE ÎN ARAD sunt scâlzile dela Murăș „Neptun”.

Buffet. — Scâlzi calde de aer și soare. (Ne 2255.)

x **În atențiunea bolnavilor!** Balsamul Mitelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lin-

Cel mai căutat COSMETIC de față și de mână pentru dame este

CREMA LUCIA

care în cel mai scurt timp face pielea feței și a mâinii catifelată și albă ca zăpada. Prețul unei tegle 1.20 cor.; 6 tegle se expediază franco.

(Ha 2246)

Prețul unui săpun 70 fil. Pudră (albă, crem sau roza) o cutie cu 1.50 cor. De vânzare numai la

Haas Miklós

farmacist. ÓCSÁN lângă Budapesta.

gură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelman, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mi 1621)

Cronica socială.

Despărțământul Bala-mare al „Astrel” va ține adunarea cercuală la 2 August st. n. 1914 d. am. la 4 ore în sala școlii gr. cat. din Baia-mare. Pentru comitet: Dr. Gavril Osian m. p. secretar. Dr. Vasiliu Lucaciu m. p. președinte.

Cu acest prilej tinerimea va da o petrecere de vară în sala teatrului „Lendvay”.

Invitare. Invățătorii din jurul Jiboului invită la petrecerea de vară ce o vor da la adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor români sălăgeni” în Jibou (Zsibó) la 9 August st. n. 1914 în sala cea mare a hotelului „Unió”. Venitul în favorul bibliotecii despărțământului Someș a „R. I. R. S.”

Convocare. Comitetul despărțământului „Viștea” al „Astrei” convoacă adunarea generală cercuală în Arpașul de jos pe 2 August n. 1914 la 2 ore p. m. În program sunt: Conferință despre Eminescu de S. Sofonea abs. teol. rigor. Prelegere populară de Trand. Dragomir preot. Declamări din G. Coșbuc. — Pavel Borzea director. Ioan Stanciu secretar.

Inteligenta (?) română din Bazna și jur invită la petrecerea de vară pe 2 August n. a. c.

Curatorul parohiei gr. cat. din Felenyed— Aiudul de sus dă Duminecă în 2 August o reprezentare teatrală.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Laurențiu Barzu, Bacamezeu. Am primit 11.80 cor. în abonament până la 30 Iunie 1914.

Dumitru Oprean, Mercurea. Am primit 7 cor. în abonament pe Quart. III a. c.

Redactor responsabil: **Constantin Sava.**

SPRIJINIȚI MESERIAȘII ROMANI!

Justin Ardelean

legător de cărți

Arad, Weitzer-János-u. 13.

Atelier mai bine aranjat în Arad pentru compactarea Evangheliilor și a altor cărți bisericești, cărți de legi, matricule, albumuri, măști, protocoale și tofelul de lucrări aparținătoare de branșa aceasta. (A 1692)

O rugare modestă,

care nu vă costă nici o obosală dar Adm. noastră și poșta îl de pune folos. — Administrația noastră roagă pe toți colții țiguleș și comandanții din articolele anunțate în foaia noastră, să amintesci cu firmă a celt-e în zărlul acesta.

ANUNȚ.

Comerciant (Bănățian) cu praxă în toate branșele comerciale, cu atestate laudabile, care a purtat mai mulți ani prăvălia s'a proprie, caută aplicare la o prăvălie mare în Ungaria sau România.

Dânsul poșede perfect limba română maghiară, germană și sârbă în grai și în scris.

Adresa la administrație.

(Sa 2276—2)

Ca preot văduv cu trei copii, caut o femeie inteligentă ca

de econoamă

Deslușiri mai detaliate dau la cine mi se va adresa.

Nicolae Malita preot în Mezőszakolcs p. u. Mező-Telegd com. Bihar.

(Ma 2275—2)

UN

CANDIDAT DE ADVOCAT

cu practică află aplicare momentană în cancelaria subscrișului

Dr. NICOLAE ȘERBAN de VOILA avocat, deputat, FĂGĂRAȘ.

(Se 2273)

La subscrișul află aplicare momentană

un scriitor,

care știe scrie la mașină.

Dr. IOAN HAMBAȘIANU, avocat CÂMPENI (Topánfalva).

(Ha 2274)

LIBRĂRIA ȘI TIPOGRAFIA „ȘCOALA ROMÂNĂ” DIN SUCEAVA

caută un

funcționar comercial

serios, capabil și cu însușiri recomandabile în etate de 23—24 ani. Salar lunar între 120—150 cor. Timpul intrării în serviciu 1—15 August. Respectivul are posibilitatea să avanseze și la postul de conducător al acestui institut. — Ofertele însoțite de atestate copiate, de certificatul de naștere și de fotografie, să se adreseze librăriei

„Școala română” Suceava (Bucovina).

(So. 2254)

„Matteine”

antrepriză pentru stărpirea ploșnițelor și a molliilor,

Arad, str. Tabajdi Károly 1.

(Telefon: 10—45) Ma 2212

(Proprietar: Fischer)

Execută pe lângă un preț anual moderat asigurări de palate, oteluri, institute, locuințe mai mari, împotriva paraziților. — Execută nimicirea definitivă a ploșnițelor și a larvelor acestora pe lângă garanță de un an.

Farmacist practicant

începător găsește loc în București. Se recere matura.

Doritorii se vor adresa:

farmacistului **Aurel Tipeiu,**

București, Calea Moșilor

406, România. (Ti 2268)

In atențiunea albinarilor, notarilor comunali și a învățătorilor.

Cine vrea să vândă sau să cumpere ceară sau vrea să se ocupe cu cumpărarea turtelor de ceară brută, să se adreseze lui

Dürr Gusztáv, comerciant de coloniale, Arad,

lângă clădirea băncii „Victoria”, care firmă cumpără pe bani gata oricâtă cantitate. (Dü 2195)

Spectacolul Aradului.

S'A DESCHIS

depozitul fabricii de ciocolată și zaharicale al lui

Gábor Miklós

ARAD, bulev. Andrássy nr. 18,

(colț cu strada Salac).

Vânzare en gros și en detail.

TELEFON: 1059.

(Ga 2270)

Prețuri ieftine!

(Ba 2207)

Garanț pe 10 an

Mașină familiară de cusut Cor. 75

Mașină de cusut cu lantre rotundă Cor. 130

Mașină bobbin central. . . Cor. 140

Pentru plățiri în rate cu 12% mai scump.

Biciclete, gramofone, părți separate la acestea. — Pețuri de fabrică, cu garanță. — Numai articlii de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI MODERATE LA ADMINISTRAȚIA ACESTUI ZIAR.

TELEFON: 750.

ATENȚIUNE! **ATENȚIUNE!**
 CA UN ROMÂN SĂ NU-ȘI CUMPERE MOBILE PÂNĂ CE NU
 VIZITEAZĂ PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

SIBIU, (NAGYSZEBEN) STR. SĂRII (SALZGASSE) 37.

CARE EXECUTĂ TOT FELUL DE MOBILE MODERNE
 ÎN TOATE STILURILE, — CA GARNITURI PENTRU
 DORMITOARE, PRÂNZITOARE, SALOANE
 ȘI TAPETĂRIE PROPRIE.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ CU GARNITURI COMPLETE,
 CONSTRUIEȘTE TOATE LUCRĂRILE DE LIPSĂ PEN-
 TRU BISERICI VECHI ȘI NOUI ȘI BINALE, PE LANGĂ
 EXECUTAREA CEA MAI SOLIDĂ: PROMPTĂ ȘI PE
 LANGĂ GARANȚĂ. TELEFON: 47

Premiat Expoziția internat. de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur
 Expoziția univ. din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur

La
 „Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

SIBIU, Str. Cisnădiei 30

Telefon nr. 172.

: Croitorie civilă și militară :

Mare depozit de stofe engleze și indi-
 gene, precum și totfelul de articole
 militare. (1845-30).

Casă pentru bani și documente

protejează contra focului și hoților

numai fabricate proprii de toate solurile și în
 orice mărime, gata în tot felul de executări în
 depozit, netede și îndoite, fără legături lungi
 prin urmare nici un sprijin pentru pârghia hoților.
 Casse cu casete separate contra focului
 și Parquill în periferie casete pentru ma-
 tricule mici și mari. Prețuri moderate.
 Pentru biserică, comune și societăți etc. după învoire și în rate.
GUSTAV MOESS, SIBIU,
 Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
 Casse panțerate numai la comandă.

SZABÓ KÁLMÁN, atelier artistic p. pic-
 tura sticlei și mozaicuri de sticlă venețiană

Budapest, VIII., Mária-utca 24. sz.

(Sa 2128)

Pregătește în stilul **ferestă colorate** pentru bi-
 cel mai modern serici în
 execuție simplă și artistică pe lângă prețuri moderate. — Mai
 departe efectuează:

mozaicuri venețiene de sticlă

icoane pentru altar, ornamente și statuete pentru pereți în exe-
 cuție artistică din material venețian. — Modele și prospecte trimi-
 te gratuit. — La dorință se prezintă și în persoană pentru luarea
 lucrărilor în primire.

TRANSYLVANIA

SIBIU, strada
 Cisnădiei 1-5.

(EDIFICIILE PROPRII.)

Asigurări împotriva focului, pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini,
 mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de
 cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții (pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat.
 dela așezămintele confesionale cu avantajii deose-
 bite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a ca-
 pitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig asigurări de
 zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare,

Asigurări de accidente corporale, contra infracțiilor (furt prin spargere),
 și alte nenorociri întâmplătoare

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K.	5.635.328.12
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.755.858.27
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1913	(foc	„ 144.436.366.—
	(viață	„ 12.067.702.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.696.458.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se
 dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, stradă
 Cisnădiei nr. 5. la agentura principală în Arad, Brașov, Cluj
 precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acțiunile, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

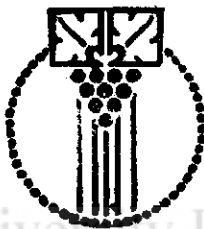
TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

mai multe rânduri decorat. :: Fondat în anul 1884

Heckenast János

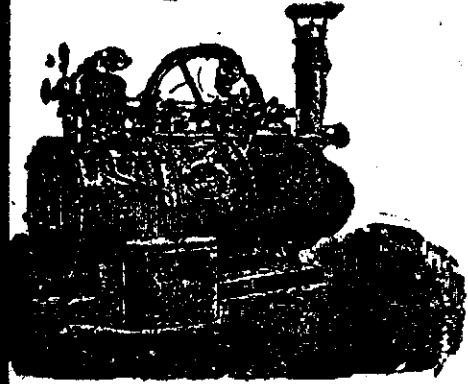
constructor de altare, sculptor și aurifer. Restauratorul diecezei de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii. Primește spre aurire tot ce se ține de această branșă. Nr. 1468

Prețuri moderate. :: Condițiuni favorabile de plată.

Pollák Gyula, faur de cazane

Megyer (Szeged), Feltámadás-utca 1. :: Telefon: 394.

Atrage atenția on. proprietari de mașini de treierat și de cazane și aduce la cunoștință că și-a mărit și provizoriu cu excelente puteri de muncă

stabilimentul de fabricare de cazane, se găsește în plăcută poziție de a executa cu specialitate și grabă orice lucrare în această branșă, execută case pentru bani și repară pereți de fier precum și execută pereți de cașane, locomobile, și reformări de locomobile.

pentru executarea lucrărilor mai mari merg pe cheltuielile mele la fața locului. **Execuție excelentă. Prețuri moderate.**

Po 1460 Se primesc și invităci.

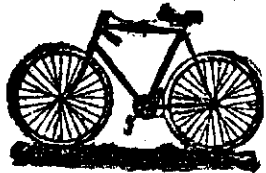
OSZIGER LÁSZLÓ

maiestru dipl. pentru instalațiuni de electricitate și gaz încălzitor și mașinist-electrician

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Teleki nr. 1

Execută totfelul de lucrări electrice, optice și de încălzire, și anume: ferării pentru clădiri, garduri pentru monumente, vetre de fier, uși de fier, rolete de fier pentru prăvălii, mașini de cusut, mașini de scris, biciclete, reparare de gramofone și instalațiuni electrice, străformări de mașini cu aburi și motoare în locomobile.

Magazin permanent de mașini de cusut și accesorii, precum și garnituri de îmblățit. Serviciu prompt, lucru excelent, prețuri ieftine.

Cine voește să cumpere INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar

(SZATMAR) Deák-tér.

— (În casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfale sale în privința execuțiunii dragălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfelul de ghete și cioboate după măsură.

PRAV DE PELE HÖFER

Acest prav impregnat cu acid boric a cărui efect excelent e în general cunoscut, se pregătește în trei țărâmi.

No I. prav de stropit pentru copii . . . à cor. —80

No II. Pudră, albă crem. sau roză . . . à cor. 1—

No III. Prav de stropi pentru bărbați à cor. 1—

»Babysoap« Höfer (săpun pentru copii).

Numai acele sunt veritabile, cari poartă pe fâșia de pe cutie și pe capacul cutiei iscălitura »H Ö F E R«.

Săpun Höfer à cor. —70.

de tot neutral și inofensiv, se poate căpăta în toate farmaciile din țară și străinătate și dela:

Zentral-Versendungsdepot **HÖFER'S APOTHEKE** WIEN III. Ungargasse 14. (E 1968—50)

NOUĂ prăvălie de instrumente muzicale!

PULTER VENCEL

fabricant de instrumente muzicale

Marosvásárhely, Deák Ferenc-u. 7.

(Lângă Palatul Cultural).

Depozit bogat și foarte bine sortat de VIOLINI noi și vechi și pentru școală, CITERĂ și clarinete, INSTRUMENTE DE SUFLAT, harmonice și părți de instrumente etc. etc. GRAMOFONE și PLĂCI în asortiment bogat. CORZI (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se execută prompt și conștiințios.

(Pu 1847)

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

OSIF MARKUCZ

atelier industrial de încălzire

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei n-rul 1.

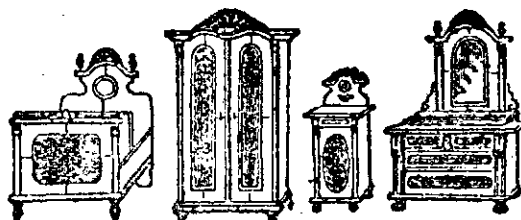
== Catalog de prețuri franco. ==

VERES FERENCZ

atelier de măsură cu putere motorică p. zidiri și mobile

Dej-(Dés) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobile pentru prânzitoare, dormitoare, saloane, licoane, oglinzi, covoare.

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat. Ve 1789

